

Mit første Indtryk af Askov.

Da det i dette Efteraar var et halvt Hundrede Aar, siden Højskolen i Askov begyndte sin Virksomhed, kunde jeg have Lyst til at meddele mit første Indtryk af Byen Askov og Skolen, som jeg saa den i Virksomhed i Sommeren 1867.

I Juli Maaned 1864 under Krigen var jeg paa en Fodtur fra N. Farup ved Ribe til Vejen, hvor jeg agtede at besøge min Ven, Lærer Jørgensen. Jeg kom da mellem Malt og Vejen gennem en lille By paa tre eller fire almindelige Bøndergaarde. Jeg mindes ikke, der var nogen Huse. Gaardene laa rundt om en lille Dam eller Gadekær. Ikke anede jeg, at denne lille By med Tiden skulde blive Midtpunktet for en saa storartet Virksomhed, som den i Tiden er bleven. Som kendt var det her i Askov, den ny Højskole under smaa Forhold begyndte sit Arbejde i Efteraaret 1865.

Sommeren 1866 havde man saa det første Hold af Piger. I „Dansk Folketidende“ havde jeg læst om Skolen og dens Lærere, L. Schrøder, Nutzhorn og Fenger. I April 1867 skrev jeg til Forstander Schrøder, om der var Plads til tre her fra Hoven; de vilde gerne være Elever paa Skolen fra 1. Maj til 1. August. Jeg fik straks Brev. Schrøder haabede nok, de kunde faa Plads, og de skulde være velkomne. Jeg takkede for Schrøders venlige Brev og meddelte, at jeg saa kom med dem 1. Maj.

Det vakte noget Røre og en Del Omtale her i Sognet, at Piger nu ogsaa skulde paa Højskole. Den ene af de tre Piger var min Forlovede. At *hun* skulde paa Højskole, det kunde man i nogen Maade forstaa, hun skulde jo være Lærerkone; det smagte lidt af Finhed, mente man. Men at de to andre, der var almindelige Gaardmandsdøtre, skulde paa Højskole, det fandt man var meningsløst, de behøvede ikke at komme ud for at lære Finhed. Saaledes var Tankegangen den Gang.

Den 1. Maj om Morgenen kørte jeg saa med de tre Piger. En Broder til den ene af Pigerne var Kusk. Vi var altsaa fem Mennesker og de unge Pigers Rejsegods, et ret godt lille Læs.

Vi havde omtrent syv Mil at køre, og Vejene var overalt meget daarlige. Vi kørte over S. Omme, Grindsted og Hovborg. Mellem Grindsted og Hovborg, henved 2 Mil, var Vejen under al Kritik daarlig. Man maatte køre i Skridtgang for at komme over de værste Steder uden at vælte. I Mørkningen naaede vi Vejen fra Malt til Askov. Vi skimtede Byen Askov, men hvor var Højskolen?

Snart kom vi til et smukt, nyt Hus med rødt Tegtag. Det laa kun nogle faa Hundrede Alen Vest for Byen tæt Syd for Vejen. Vi bøjede fra Vejen og hen foran Indgangsdøren. En lille, livlig Mand kom ud af Døren og bød os hjertelig velkommen. Jeg spurgte, om det var Højskolen. Han svarede smilende: „Nej, det er ikke“, og føjede til, om det var de tre unge Piger fra Hoven. Hertil svarede jeg Ja. Han bød os staa af. De tre Piger skulde bo her hos ham, og han føjede til: „Mit Navn er Nutzhorn, og jeg er Lærer ved Højskolen“. Vi kom af Vognen. De unge Piger gik ind i Gangen og modtog her en inderlig, hjertelig Hilsen af Husets unge Frue. Tøjet blev ført op paa Loftet, og Vognen blev kørt hen til en Gaard, hvor den og Hestene skulde være om Natten.

Vi samledes saa alle i det hyggelige Hjem og fik en rigtig hjertelig Modtagelse. De unge Piger følte sig hurtig som hjemme her. De kom op paa Loftet og fik anvist det Værelse, de skulde dele sammen med seks andre unge Piger. Det var et lille Gavl-værelse mod Øst. Her var fire dobbelte Senge, to paa hver Side og en lille Gang op mellem dem. Der var kun lille Plads. Pladsen var saa optaget, at de tre Piger fra Hoven maatte dele Seng sammen. Det kunde nok være lidt knebent og varmt; men det kom man nok om ved. Den Gang var man ikke saa fordringsfuld som nu til Dags.

Lidt efter kom Schrøder. Med sit ejendommelige Smil bød han os velkommen. Med Glæde fortalte han, at de havde 38 Elever til Sommeren, næsten flere end de kunde rumme. To af dem havde de faaet Plads til paa en Bondegaard ved Siden af Skolen, og én af de tre Hovenpiger skulde ogsaa bo der. Vi sagde da, at de helst vilde bo sammen, og de havde bestemt alle tre at dele en Seng. Schrøder smilede, mens han sagde, at det maaske kunde blive for varmt til sine Tider.

Da Schrøder hørte, at jeg var én af Kolds Elever fra den Tid, Skolen var i Dalby, spurgte han, om jeg havde set den ny Skole,

Kold havde bygget paa Hjalles Mark ved Odense. Dét havde jeg ikke. Schrøder var meget optaget af denne Skole. Han begyndte at fortælle om den. For at gøre det mere klart og vise, hvor udmærket denne Skole var bygget og indrettet, tog han et Stykke Papir, og med en Blyant tegnede han her et Grundrids af Skolen. I K lderetagen var den store Spisestue, der havde Plads til over 100 Mennesker, og ved Siden heraf et større Rum til Saltkar m. m. I Stueetagen lige over Kælderen var den store, rummelige Skolestue med Plads til 100 Elever, og i Forbindelse med denne en mindre Stue, der kunde bruges af Lærerne og til et eller andet Skolemateriel. Her var ca. 5 Alen fra Gulv til Gipsd kket, mægtige store Vinduer, alle mod Vest. Oven over disse Skolestuer var et mægtigt Soveværelse, der strakte sig fra den ene Gavl til den anden. Her stod Seng ved Seng med smaa Gange imellem, saa det hele, kan man sige, var et stort Soverum. Oven over denne Sovesal var der Plads til Elevernes Tøj, en Trappe førte op til dette Rum.

Schrøder var meget optaget af denne herlige Skole og ønskede, at de med Tiden maatte faa en lignende i Askov. Det blev bestemt, at vi næste Dag, inden vi rejste, skulde se Skolen.

Et Par Hundrede Alen  st for Nutzhorns Bolig laa et nyt Hus lige over for Dammen. Det var tækket med Tagpap. I dette Hus boede Schrøder med sin Familie og sine Piger. Syd for denne Bygning laa et gammel Stuehus. Det var Resten af en Bondegaard, der — saa vidt jeg husker — var flyttet ud paa Marken. Imellem den sydlige Gavl paa Schr ders Lejlighed og det gamle Hus var en Afstand paa ca. 10 Alen. Det gamle Hus laa i  st og Vest. I den  stre Gavl var den saakaldte Storstue. Den var paa 3 Fag   2 $\frac{1}{2}$ Alen og gik over hele Huset, en ret rummelig Stue med Br ddeloft og Bræddegulv. Stuen havde et Vindue, der vendte mod Nord, over mod Schr ders Bolig; der var desuden Vinduer i den  stre Gavl ud mod Vejen, ligeledes Vinduer mod Syd. Det var en ret hyggelig Stue. Dette var H jskolestuen. Fra Nord kom man ind i en lille Gang eller Forstue med en Dør til Venstre og én til Højre; den til Venstre førte ind til Skolestuen, der var lys og ret rummelig, men ikke høj til Loftet. Langs den  stre Væg stod der et langt Bord med Bænk langs Væggen; det samme fandtes langs den søndre Væg. Foran Bordene stod l se Skamler at sidde paa. Det hele dannede en stor Vinkel. Jeg mindes ikke, at der var noget Kateder eller Forhøjning til Brug

for Lærefen; hvis der var noget, stod det til Venstre for Indgangsdøren. Der var desuden et mindre Bord, der kunde tages i Brug ved Regning og Skrivning.

I denne Stue var der holdt Skole for to Hold Karle og et Hold Piger, og nu begyndtes der med det andet Hold Piger. Døren til Højre for Gangen førte — saa vidt jeg husker — ind til Lærer Fengers Lejlighed.

Saaledes saa Askov Højskole ud i Foraaret 1867, da jeg første Gang var der. Da jeg et Par Aar senere gæstede Skolen, var det gamle Stuehus borte. Her var nu opført paa samme Plads en stor og prægtig Bygning, hvor der da holdtes Højskole. Om den blev opført i Eftersommeren 1867, véd jeg ikke, men jeg antager det.

Var de ydre Forhold paa Askov den Gang smaa og noget uanselige, da var det ikke saaledes med det indre. Her levede man et rigt og velsignet Liv. Her lød levende Tale med vækkende Ord baade i folkelig og kristelig Henseende. Her var Sang og Glæde baade ude og inde. Her var godt at være; her levedes et rigt Ungdomsliv. Det var sandt, hvad en gammel Kone en Gang sagde til Pigeflokken paa Askov Højskole: „I lykkelige Piger, der kan faa saa meget godt at høre og glæde eder ved det rige Liv og den herlige Sang; saaledes var det ikke for mig og mine Lige, da vi var i eders Alder“.

Allerede den Gang kom der ogsaa en Del Fremmede til Askov for at se Skolen paa nært Hold. Den Sommer, der her er Tale om, havde Skolen Besøg bl. a. af den gamle Gunni Busck, Professor Flor, Skuespiller Mantzius. Den kendte Kristoffer Bruun fra Norge var der i længere Tid. Disse Besøg blev ogsaa for de unge Piger som smaa Fester med Sang og Tale. Meget ofte havde jeg Brev fra min Fæstemø. Hun fortalte meget om Livet mellem Pigerne, baade i Skolen og udenfor. Hun var meget optaget af det altsammen, og paa en Maade levede jeg med i det hele. En Gang om Maaneden havde de offentligt Møde paa Skolen. Der kunde da ofte samles flere Hundrede Mennesker, de kom fra Nær og Fjern.

Der var gerne en eller to fremmede Talere. Min Fæstemø var især glad ved at høre Pastor Sveistrup og C. Appel fra Rødding. I et af sine Breve til mig skriver hun: „Se, om Du endelig ikke kan komme herud Fredag i næste Uge. Vi venter da Appel, vi vil alle saa gerne høre ham; kom, om det er muligt.“

Jeg tog derud, og jeg maa tilstaa, at jeg ikke fortrød den lange Fodtur. Hvor talte Appel rart! Han talte om Israels Børn i Ægypten og anvendte det paa Forholdene i Sønderjylland. Jeg glemmer aldrig dette Foredrag, det var saa jævnt, saa sandt og selvoplevet.

Min Fæstemø skrev i Slutningen af den Tid, hun var i Askov: „Hvor har vi det dog rart herude! Næsten hver Aften samles vi inde i Nutzhorns Stue. Han spiller og synger for os, og vi synger med. Ofte kommer da en Del af Schrøders Piger hen til os for at være med i Sangen og Musikken.“

Kvindehøjskolen i Hoven, i December 1915.

K. Kristensen.
